

**Çeviri ve Diploması: Nihal Yetkin KARAKOÇ, Çeviribilim Ajans ve Yayıncılık,
İstanbul 2016, 146 s.**

Dr. Öğr. Üyesi Ziya Tok

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7686-9808>

Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Kırıkkale – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 19.02.2019
Kabul: 21.06.2019
On-line Yayın: 30.06.2019

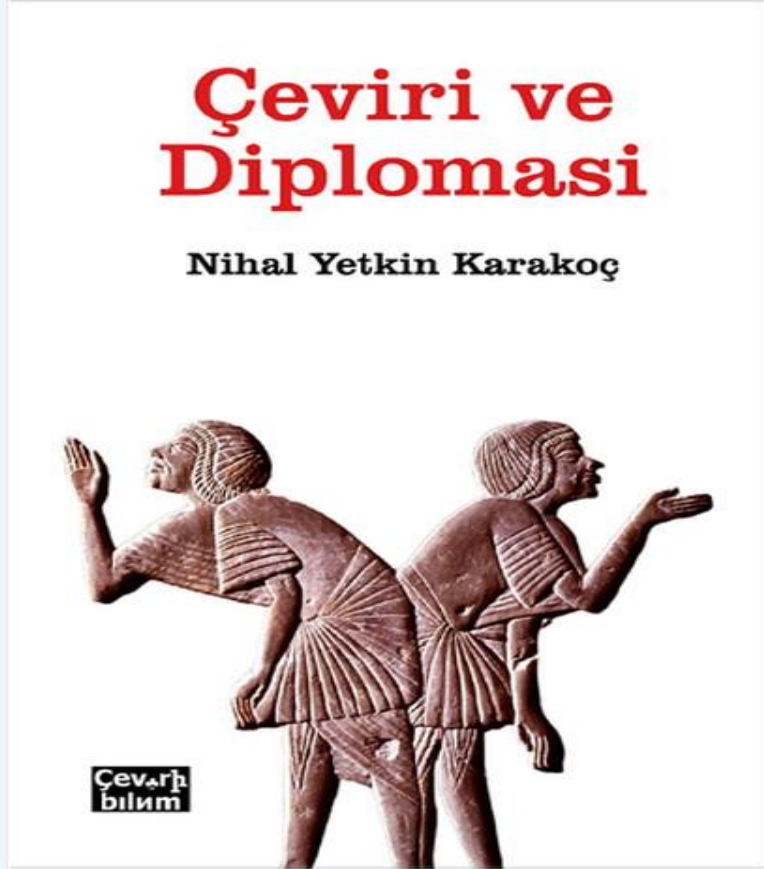
Anahtar Kelimeler

Kitap Değerlendirmesi

DOI: 10.9761/JASSS8008

Öz

Atıf Bilgisi / Reference Information

Tok, Z. (2019). Çeviri ve Diploması: Nihal Yetkin KARAKOÇ: Çeviribilim Ajans ve Yayıncılık, İstanbul 2016, 146 s. *Jass Studies- The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 75, Summer, p. 473-476.

**Çeviri ve Diplomasi: Nihal Yetkin KARAKOÇ, Çeviribilim Ajans ve Yayıncılık,
İstanbul 2016, 146 p.**

Asst. Prof. Dr. Ziya Tok

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7686-9808>

Kirikkale University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Western Languages and Literatures, Kirikkale – TURKEY

Article History

Submitted: 19.02.2019

Accepted: 21.06.2019

Published Online: 30.06.2019

Key Words

Book Review

DOI: 10.9761/JASSS8008

Abstract

Çeviri ve Diplomasi

Nihal Yetkin Karakoç

Diller arası etkileşimin en önemli araçlarından biri olan çeviri insanlık tarihi boyunca farklı dil ve kültürleri buluşturarak adeta bir köprü görevi görmektedir. Çeviri özellikle diplomasinin çok yoğun bir biçimde kullanıldığı uluslararası ve ülkeler arası ilişkilerde oldukça önemli bir işleve sahiptir. Zira ülkelerin resmi dilleri birbirinden farklı olduğundan, her türlü iletişimde çeviriye olan gereksinim kaçınılmazdır. Dilin özel alan olarak adlandırılan her alanında kendine özgü bir takım özellikleri ve diğer alanlara göre farklılıkları söz konusudur. Dilin alt türleri arasında gündelik dil, hukuk dili, teknik dil gibi farklı dil kullanımları ve bunların da kendine özgü içerikleri vardır. Örneğin, hukuk alanında kullanılan dil gündelik dilden farklıdır. Aynı şekilde, teknik dil ya da diplomasi dili diğer alanlardan farklılıklar içermektedir.

Diplomasi dili özellikle devlet içinde devletler arasında kullanılan bir dil türünü ifade eder. Diplomasi dili kendine özgü kuralları ve içerikleri olan bir dil kullanımudur. Resmi alanda kullanıldığından ve özellikle devletlerin aralarındaki ilişkilerde geçerli olduğundan oldukça hassas bir yapıya sahiptir. Böyle hassas bir dil söz konusu olduğunda, kuşkusuz onun çevirisi de oldukça önem taşımaktadır. Çünkü diplomaside kullanılan dil başlı başına oldukça zor bir içeriğe sahip olduğu için, bu zorluğun çevirisi de bir o kadar zorluklar barındırmaktadır. Örneğin çevirmen, iki devlet başkanı arasında geçen bir görüşmede tarafların kullandıkları dil düzeyini, tercih ettikleri sözcükleri ve bununla birlikte kastettikleri anlamı doğru algılayıp karşı tarafa doğru bir şekilde aktarabilmek durumundadır ve herhangi bir yanlış anlama çok önemli sonuçlara yol açabilir. Bu nedenle diplomasi dili ve diplomasi dilinin çevirisi üzerinde durulması gereken önemli konulardandır.

Geçmişte kurum çevirmenliği ve üst düzey görüşmelerde diplomasi çevirmenliği yapan ve bu alandaki deneyimlerini akademik araştırma ve eğitim alanına taşımaya amaçlayan Doç. Dr. Nihal Yetkin Karakoç, 2016 yılında “Çeviri ve Diplomasi” adlı çalışmasıyla bu alana ışık tutmaya çalışmış, bu konuda çevirmenlerin karşılaşabileceği güçlüklerle yönelik değerlendirmelerde bulunmuştur. Aslında yazarın önsözde belirttiğine göre bu alanda bir kitap yazma serüveni 1997 yılında üst düzey yönetim tercümanı olarak çalıştığı dönemde başlıyor.

Konusu itibarıyla üzerinde çok fazla çalışma yapılmamış bir alan olan diplomasi çevirisi, yazarın da belirttiği gibi, yakın bir geçmişe kadar ayrı bir çalışma alanı olarak değerlendirilmiyordu. Dolayısıyla yazar, bu alanda ihtiyaç duyulan bir çalışmayı gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Kitabında genellikle sade ve akıcı bir dil kullanan yazar, anlatımında kuramlara yeterli düzeyde değinmiş, çerçeve olarak genelde işlevsel kuramları benimsemiştir. Kitabın içeriğine geçmeden önce, biçimsel yapısı hakkında birkaç söz söylemek yerinde olur. Sayfa sayısı ve boyut olarak ideal bir yapıya sahip olan kitapta, yazı karakteri ve sayfa yapılandırması her ne kadar estetik dursa da, içerikte kullanmış olduğu numaralandırma ve alt başlık biçimlendirmelerinde koyu karakter kullanmayı tercih etmemesi estetik açıdan eksiklik gibi görünmektedir. Çünkü alt başlıkların ve numaralandırmaların koyu karakterde olması okuyucunun metin içinde bunları daha net görmesine katkı sağlayabilir. Bununla birlikte, kitabın bazı sayfalarında konuyla ilgili görsellerin kullanılmasının içeriğe zenginlik kattığı söylenebilir.

İçerik olarak kitap beş bölümden oluşmaktadır. Diplomasinin tanımı, kapsamı ve diplomatik dilin ayrıntılı olarak ele alındığı birinci bölümde yazar diplomasiyi geniş anlamda devlet yönetimi, dış politika ve uluslararası ilişkilerin içeriği ile eşanlamlı olarak değerlendirmiştir. Siyaset ve diplomasinin ayrımına dikkat çekerek, siyasetin genel olarak idare ve karar alma konusundaki bütün etkileşim biçimlerini içerdiğini, diplomasinin ise siyasetin barış ile ilgili bir kolu olduğu görüşünü dile getirmiştir. Diplomatik dili ayrıntılı olarak ele aldığı bu bölümde yazar diplomatik yazışmalarda kullanılan dili irdelemiş, diplomatların kullandıkları dil ve üsluba değinmiştir.

İkinci bölümde diplomasi ve çeviri bağlamında diplomatik metinlere örnekler veren yazar, çeviri ve müzakere yoluyla üretilen metinlerin melez metin olarak kabul edileceğini, bu tür metinlerde melez bir dil kullanımının kaçınılmaz olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bu bölümde temel yazışma

metinlerini örneklerle anlatmıştır. Diplomatik metinlerde kullanılan dil yapılarıyla ilgili örneklerden hareketle bunlara yönelik başlıca çeviri stratejilerini ele alan yazar, diplomatik dilin hassas ve ince oluşuna vurgu yaparak, bu hassasiyetin çeviriye yansıtılması konusunda değerlendirmelerde bulunmuştur.

Kitabın üçüncü bölümünde, yazar ilk iki bölümü temel alarak, bu alanda çalışan/çalışacak olan çevirmenlere değinmiştir. Diploması çevirmenliğini kimlik, rol ve konum bakımından inceleyen yazar, çevirmenin rolünün sadece taraflar arasında aracılık yapan elçi konumunda olduğuna ve nesnel kalmasının önemine vurgu yapar. Diploması alanındaki yazılı ve sözlü çevirmenden beklenenleri ele aldığı bu bölümde ayrıca çevirmenin doğası gereği stresli olan ve kriz yönetimi olarak değerlendirilen çevirmenlik mesleğini yapmakla yükümlü olduğunu vurgular. Öte yandan, yazar profesyonellik gereği tarafsız olması gereken çevirmenin bazı durumlarda özellikle gerginliğin tırmandırılmasının önlenmesine yönelik birtakım ilaveler yapmak durumunda kaldığına dair örneklerle yer vermiştir.

Diplomatik çeviri ortamlarına ayrılan dördüncü bölümde yazar, bu konuda betimleyici bilgilere yer vermiştir. Bu bölümde yazar diplomatik çeviri ortamları ile toplum çevirmenliği arasında bir karşılaştırma yaparak aralarındaki farkları belirgin bir biçimde ortaya koymaya çalışmıştır. Ayrıca yazar bu bölümde, yanlış anlamalardan doğan çeviri hatalarına yönelik olarak diplomatik ortamlarda verilen tepkilerle derste verilen tepkileri karşılaştırmıştır. Buradan hareketle, yazar derslerde öğrenciler tarafından bu tür hatalara ilk başlarda diplomatik ortamlardakinden daha ılımlı tepkiler verildiğini, dersler ilerledikçe gerçek ortama benzer tepkilerin gözlemlendiğini ifade etmektedir.

Çalışmanın son bölümünde ise, yazar genel olarak Türkiye’de diploması çevirmenliği ele almış, diploması çevirisinin basın ve eğitimde nasıl incelendiğine değinmiştir. Diplomatlarla çevirmenler arasındaki işbirliği konusunda bir taraftan çevirmenle işbirliği yapıldığını, öte yandan çevirmenle iletişimde beden dili, ses tonu vb. yoluyla asimetric bir güç ilişkisinin hissettirildiğini belirtmiştir. Bu bağlamda yazar özet olarak, diplomatik çeviri ve Türkiye’de genel olarak çeviri kültürü bakımından çeviri kültürünün birinci özelliği olan diplomatlar ile çevirmenler arasında işbirliği konusunda asimetric güç ilişkileri dolayısıyla bazı zorlukların gözlemlendiğini ifade etmiştir. Basında yazılı diplomatik/siyasi metinlerin çevirisine de değinen yazar, özellikle uluslararası haber metinlerinin çevirisinde ideolojik bağlamın yanı sıra sosyo-ekonomik bağlam, sosyal bağlam, kültürel bağlam, bilişsel bağlam ve metinsel bağlam gibi birtakım unsurların da göz önüne alındığını belirtir. Yazar, diploması metinlerinin çevirisi konusunda verilen eğitimi değerlendirerek, geçmişten günümüze Türkiye’de bu konuda atılan adımlara değinmiştir. Bu kapsamda, üniversitelerde diploması metinlerinin çevirisine yönelik olarak verilen derslerin içeriğine kısaca değinen yazar, çalıştığı üniversitede lisans düzeyinde diploması metinleri çevirisi adıyla ders açıldığını ve bu dersi kendisinin vermekte olduğunu ilave etmiştir.

Genel olarak belirtmek gerekirse, yazarın, üzerinde çok fazla çalışma yapılmamış olan diplomatik çeviri alanında Türkiye’de eksikliği hissedilen bir boşluğu doldurmaya çalıştığı söylenebilir. Kitabın incelenmesi sonucunda bu boşluğu dikkate değer bir ölçüde doldurduğu ifade edilebilir. Konusu gereği, gizlilik içeren bir yapıya sahip olduğundan, diplomatik çeviri örneklerinin kısıtlı olması anlaşılabilir bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, özellikle yazışmalar konusunda bu eksiklik kısmen giderilmiş denilebilir. Sonuç olarak, **“Diploması ve Çeviri”** adlı çalışmanın gerek çeviri eğitiminin verildiği bölümlerdeki çevirmen adayları, gerek uzman çevirmenler gerekse bu alanda araştırma yapan akademisyenler için önemli bir başvuru kaynağı niteliğinde olduğuna ve bu alanda önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.